

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 1123

Archeologienota Molenkouter te Merelbeke (Oost-Vlaanderen).

STIJN VAN LANCKER

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2024
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 8 -

1 Gemotiveerd advies

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek.

Het plangebied ligt op een hoogte van ca. 25m TAW op een gradiëntszone tussen de Scheldevallei en een meer heuvelachtige zone ten zuidoosten. De bodem binnen het projectgebied betreft voornamelijk droge (lemige) zandbodems.

Op basis van de cartografische bronnen beschikbaar vanaf de 18e eeuw en orthofoto's van de laatste decennia, kan vastgesteld worden dat het volledige gebied nooit bebouwd lijkt te zijn geweest. In het recente verleden werd met de aanleg van het sportpark ten noorden van het projectgebied, een deel van de bodem binnen het projectgebied vergraven. Het gaat om twee vijvers in het zuidoosten, en een smallere strook in het noorden van het projectgebied.

Archeologische verwachting

De gekende archeologische waarden in de omgeving van het projectgebied geven aan dat er sinds de steentijden menselijke activiteiten plaatsvonden in de omgeving van het projectgebied. Het betreft hier enkel losse lithische artefacten, waarvan enkele geplaatst worden in het Midden-Neolithicum. Vanaf de Romeinse periode is er duidelijke een verhoogde activiteit in de omgeving van het projectgebied. Twee locaties uit de nabije omgeving van het onderzoeksgebied bevatten een schat aan informatie.

Er is uit de Romeinse periode een Flavische nederzetting opgegraven die bestond uit houten gebouwen, met daarnaast een waterput. Ook is een waterput teruggevonden is opgebouwd uit kalk(zand)steen die afkomstig is van een steenbouwsite. Het is niet duidelijk of de waterput tot de Romeinse periode of vroege middeleeuwen behoort, wel zeker is dat Romeinse bouwmaterialen zijn gebruikt (gerecupereerd materiaal?) om de beschoeiing van de waterput te voorzien. Belangrijk te melden is dat ondanks verschillende opgravingen en geschreven archeologienota's deze steenbouwsite nog niet teruggevonden is. In zuidoostelijke richting zijn eveneens twee locaties aangetroffen met brandrestengraven.

In de omgeving van het projectgebied zijn enkele locaties vastgesteld met middeleeuwse sporen. Onder deze sporen betreft het een cluster paalgaten die toebehoren aan éénschepige houten

constructies, een aantal hutkommen en een pottenbakkersoven. De meeste nederzettingssporen worden gedateerd in de Karolingische periode, al zijn er ook sporen uit oudere nederzettingstadien aangetroffen. Naast deze oudere nederzettingssporen zijn 120 vlakgraven aangetroffen, waarvan de oudste gedateerd worden in de Merovingische periode en de jongste in de Karolingische periode. Het grafveld is later in onbruik geraakt en er manifesteren zich tussen en over de graven nederzettingssporen uit een latere fase. Een afbakening van de vroegmiddeleeuwse nederzetting kon niet gemaakt worden, er zijn tevens sporen aangetroffen op de rand van de site die aangeven dat zich onder de wegkoffer reeds vernietigde sporen van de nederzetting zouden bevinden. Het is bijgevolg een logische aanname dat de aangetroffen middeleeuwse sporen binnen het onderzoeksgebied kunnen gelinkt worden aan één of meerdere fases van deze nederzetting. Dit kan gaan van meer nederzettingssporen of sporen van een zogenaamde 'Activity area'.

Het proefsleuvenonderzoek, uitgevoerd door ADEDE, wijst bovendien op de aanwezigheid van een vroegmiddeleeuwse sporencluster net ten noorden van het projectgebied, achterliggend aan de Poelstraat. Mogelijks zijn de aangetroffen kuilen, greppels en paalsporen te linken aan de nederzetting die zich verder ten noorden van het onderzoeksgebied situeert.

Sporen uit de Nieuwe en Nieuwste tijd blijven beperkt binnen voorgenoemde opgravingen. Het betrof hier sporen te linken aan de Wereldoorlogen en recente verstoringen in de vorm van zandwinningskuilen. Dergelijke sporen werden binnen het onderzoeksgebied tijdens het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen.

Binnen het projectgebied werden bij het proefsleuvenonderzoek verschillende vondsten gedaan. Het betreft in de eerste plaats in het westen van het projectgebied een opmerkelijke silexvondst. Nabij deze zone werd tevens een fragment Terra Sigillata aangetroffen. In deze zone werden sporen uit de neolithische en Romeinse tijd aangetroffen. Andere sporen konden moeilijk gedateerd worden en dienen mogelijks in een vervolgonderzoek verder geëvalueerd te worden.

In het zuidoosten ten slotte werden 141 erg broze aardewerkfragmenten gevonden, behorende tot 1 pot, die op basis van typochronologie in de Klokbekercultuur kunnen worden geplaatst. Vermoedelijk gaat het hier om een grafgift.

Impact geplande werken en noodzaak van verder onderzoek

De geplande werken omvatten de aanleg van een landschapspark.

De opdrachtgever plant de bouw van een landschapspark/zone voor openluchtrecreatie met duidelijk parkkarakter.

In het zuidoosten van het projectgebied, langsheen de achtertuinen van de huizen aan de Motsenstraat, zal een strook van ca. 40m breed bebost worden. Deze zone dient als buffer.

In het zuiden van het projectgebied worden twee vijvers gepland. Deze zijn echter al aangelegd. Verspreid over het terrein worden enkele wadi's aangelegd die ca. 2 meter breed zijn en tot 30 cm diep in de bodem reiken.

In het centrale deel van het projectgebied worden wandelpaden in grind en Finse pistes (looppiste) aangelegd. Tussen deze wegen worden enerzijds hooilanden en een speeltuin aangelegd, maar wordt ook grond opgehoogd om speelheuvels te creëren.

Verspreid doorheen het park worden (picknick)banken, verlichtingspalen, infoborden gebouwd.

Impact van de geplande werken op de bodem:

- Paden
  - o Finse piste: 30 cm diep
  - o Wandelpad: 25cm diep
- Diepte wadi's
  - o Ca. 30 cm.
- Ophogingen
  - o Speelheuvels: ca. 2,25m

Bijkomende maatregelen

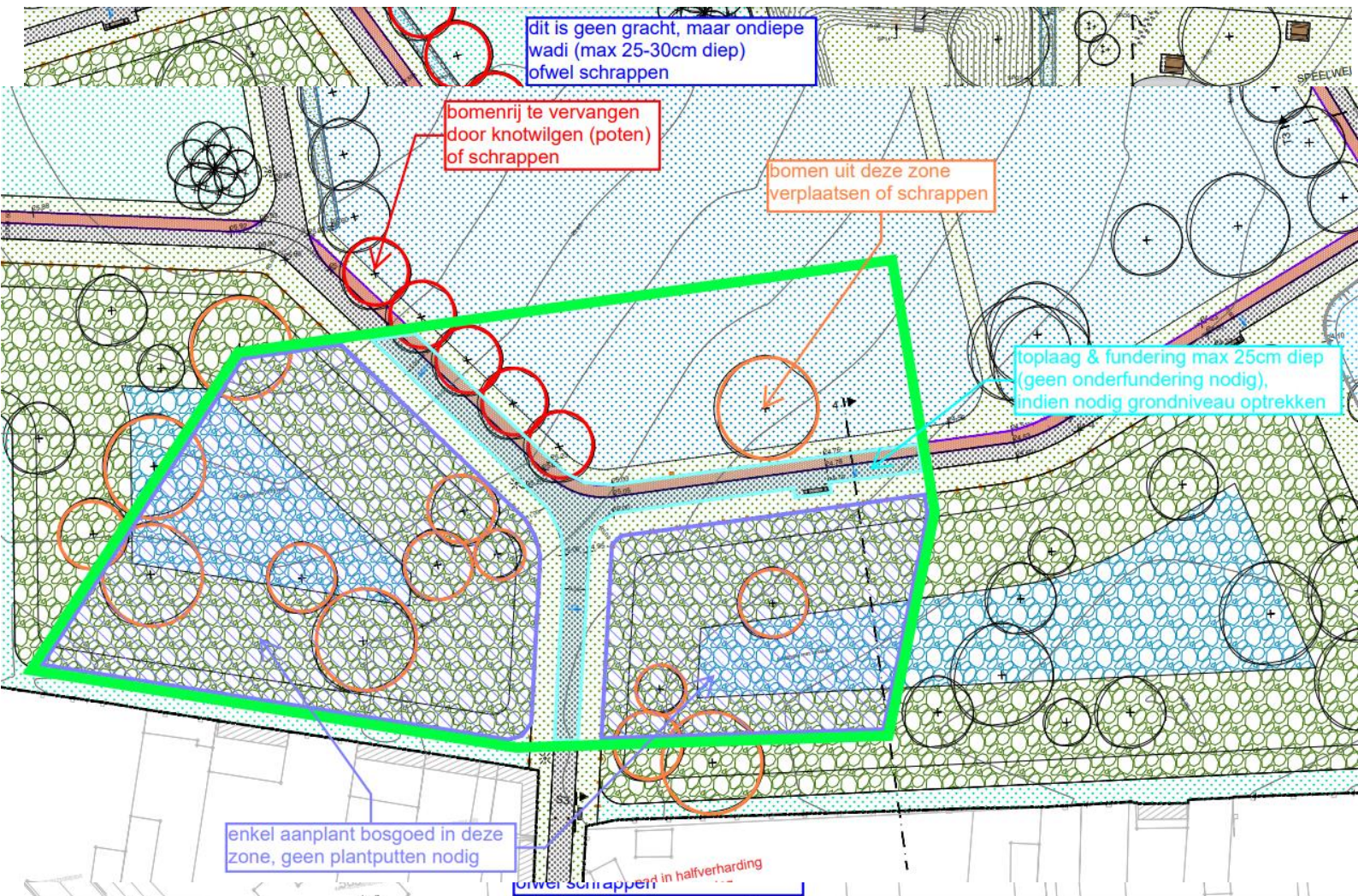
Uit het vooronderzoek dat reeds op het terrein uitgevoerd werd, blijkt dat er zich langsheen de zuidwestelijke grens twee sporenclusters bevinden. Het gaat enerzijds om een sporencluster met sporen uit het neolithicum – Romeinse periode in het westen en anderzijds om een sporencluster met sporen uit het neolithicum in het oosten.

Om een voldoende verticale buffer t.o.v. deze sporen te voorzien, wordt ter hoogte van deze twee zones bijkomende maatregelen getroffen.

Ter hoogte van de sporenclusters worden 1) geen bomen aangeplant in de bufferzone, 2) wordt de - initieel geplande- wadi (-30cm diep) niet tot deze cluster doorgetrokken, 3) wordt het wandelpad

zonder onderfundering én lokaal verhoogd aangelegd (precieze hoogte nog te bepalen), en 4) geen bomen langsheen het pad aangeplant zodat er ook geen plantgaten moeten worden voorzien.

Overzicht van de specifieke ingrepen t.h.v. de westelijke sporencluster om een voldoende grote verticale buffer tot het archeologische niveau te behouden:

Overzicht van de specifieke ingrepen t.h.v. de oostelijke sporencluster om een voldoende grote verticale buffer tot het archeologische niveau te behouden:

Samengevat vinden de werken plaats op een diepte tot ca. 30 cm. Deze diepte kan sporadisch overschreden worden, bijvoorbeeld bij de aanleg van wadi's.

Deze geplande werken zullen het archeologische niveau (-0,7m à -1,7m) niet raken, en er kan bovendien een buffer van ca. 40 cm tussen de meeste bodemingrepen en het hoogste archeologische niveau gewaarborgd blijven.

Waar de diepte van 30 cm toch kan overschreden worden (aanleg van de wadi's), betreft het bodemingrepen waar door hun beperkte breedte (tot 2 meter) een vervolgonderzoek te weinig perspectief op kenniswinst biedt.

Bovendien worden ter hoogte van de twee sporenclusters bijkomende maatregelen getroffen waardoor een voldoende grote verticale buffer ten opzichte van het archeologische niveau kan gegarandeerd worden. Zo worden hier geen plantgaten voorzien, worden paden verhoogd en zonder onderfundering aangelegd, worden geen wadi's voorzien.

Bijgevolg acht Adede dat een behoud in situ voor dit project kan gegarandeerd worden. Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Programma van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor)onderzoek. Volgens artikel "§5.2 van de Code van Goede Praktijk" is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.